

Hitza

Esanahia

aditu	ulertu, konprenitu
ahalik eta –en	albait –en, ahal den eta
ahardi	txerri emea, txerrama
aiene	intziria, auhena, kexu oihua
aihotz	matxetea
aipu	aipamena, aipatzea
aitajaun	aitita, aitona
akordu	oroipenez, omenaldi gisa
albait –en	ahalik –en, ahal den eta
aldarte	umorea, jarrera
aldioro	aldi guztietan, beti
amandre	amama, amona
antzarak ferratzera	haizea hartzera, pikuak batzera
antzu	umerik eduki ez dezakeena
apukadu	gertatu, agitu, pasatu
arerio	etsaia
arkabuz	XVI. mendeko su-arma
arlote	bizimodu traketsekoa
arlote	zarpaila, eskekoa
arran	joarea, zintzarri handia (abere)
artean	orduan, oraindik (irag.)
aspaldi luze	jada denbora asko dela
asti	denbora librea
ataka	estualdia
ate joka	deika, hurbil

Hitza

Esanahia

atundu	antolatu
atontzen noak	prestatzera noa (<i>hiketan</i>)
azkon	lantza txikia
azpijoko	jarduera makurra
azpijokoan ibili	amarrukerian, tranpak egiten
aztarren	aztarna, arrastoa
balbe	heriotza, zori txarra
baldar	traketsa, dorpea
bariku	ostirala, ortzirala
begirune	errespetua
begitandu	iruditu
begitarte	aurpegiaren itxura
begiz jota eduki	aukeratuta, <i>fitxatuta</i> eduki
behar	lana, zeregina
behargin	langilea
beharleku	lantokia, lantegia
behinik behin	behintzat, bederen
berbaro	hitz-hotsa
berriketan jardun	hizketan aritu, berbaz, solasean
bertatik bertara	hurbiletik, hur-hurretik
biharamun	hurrengo eguna
burrundara	astrapala, harrabotsa, zarata
ditik	ditu (<i>hiketan</i>)
domeka	igandea
duk	duzu (<i>hiketan</i>)

Hitza

Esanahia

egonean egon	ezer egin gabe, denbora pasan
egotzi	bota, kanporatu
egotzi	kanporatu
ei	omen, diotenez
ekandu	ohitu, egokitu
ene	nire
ene aldean	nire ondoan (<i>konparatuta</i>)
enparauak	gainerakoak, beste gauza batzuk
eper	hegaztia, larrekoa (<i>perdí</i>)
eragotzi	oztopatu, ez utzi egiten
erakutsi	irakatsi
eralgi	dirua gastatu
erkin	ahula
erraturik	oker egon (ez: <i>okertuta</i>) konfun
errementari	su-arotza, burdin lantzea lanbide
esan bazuen, esan	ederra sortu zen (iskanbila)
esanak esan	dena dela, bueno...
eskorbutu	gaixotasuna, bitamina eskasia
estropozo egin	tupust egin, behaztopatu
ezin eroan	ezin jasan, ezin eutsi / aguantatu
ezkaratz	sukaldea
ezkur	haritz eta arteen fruitua (<i>bellota</i>)
eztegu	ezteia, ezkontza-jaia
gaitiztek	gaituzte (<i>hiketan</i>)
gaitz	<i>gatxa</i> , zaila

Hitza

Esanahia

galanta	itzela, ederra
galeper	pospolina, larrekoa (<i>codorníz</i>)
galtzarbe	besapea
gangar	gandorra (<i>cresta</i>), harro jarrita
gangarra jatorik	burgoi, harroputz, hazkor jarrita
ganoraz	behar bezala, txukun
gaztigatu	abisatu
gertu egon	prest egon
gogaikarri	jasanezina, aspergarria
goian zeru t behean	ezertxo ere gabe geratu
golde	lurra iraultzeko aparailua
gomuta	oroipena, akordua, oroitzapena
gura adina	nahi beste, zenbat gura
gurari	desioa
gurtu	adoratu
har	jakinmina (zizarea)
harrezkero	ordutik hona
higuindurik	nazkaturik
honezkero	oraingo, jadanik
horrenak egin	akabatuta egon
huke	zenuek (<i>hiketan</i>)
idoro	aurkitu
idoro	topatu, aurkitu, kausitu, ediren
ihar	errea, argala, loditasunik gabea
inausi	kimatu, landare adartxoak moztu

Hitza	Esanahia
ingude	metalak lantzeko burdin blokea
ipurterre	haserrekorra, pazientzia gabea
ira	iratzea, garoa (helecho)
iretargi	ilargia
itaundu	galdetu
itsumustuan	ustekabea
itzartu	esnatu, iratzarri
itzel	handia, deigarria
jaramon	kasu, arreta
jendaila	jende gaiztoa, jendilajea
josafaten batu	azken judizio lekua (Jainkoak)
judegu	judua (erlijioz)
koskondu	zerbait hazi, kozkortu
lar	gehiegi
larre motzean hazi	txirotasunean hazi
larrugorritan	biluzik
leher eginik	sats eginda, oso nekatuta
lera	trineoa, gurditxo irristakorra
lupu	zitala, gaiztoa
lurregaz berdindu	erabat suntsitu, eraitsi
martitzen	astearte (bizk.)
mozolo	inuzentea, leloa
musu	aurpegia
nafarreri	gaixotasun birikoa (viruela)
nagiak harturik egon	alfertuta ibili

Hitza	Esanahia
nahigabe	atsekabea, disgustua
neskatila	neska nerabea (15-16 urte)
neskato	neskatxoa (gaztea)
nondar	zein jatorrikoa
ohol	zurezko xafla laukitua
oinaztu	inisitua, tximista
olgetan	jolasten
olgetan	jolasten
ondo ezaguna izan	ospetsua, famatua
onguramin	apeta, kapritxoa, <i>antojua</i>
oniritzi	maitatu, apreziatu
orbel	hosto erorien piloa
ordain	parekoa, baliokidea
ortuari	soloko jangaiak (<i>verdura</i>)
osatu	gaixotasuna sendatu
ostera	bueltatxoa, ibilalditxoa
osterantzeko	bestelakoa
ostu	lapurtu, ebatsi
patin	ur-zuloa, putzu artifiziala
pattar	edari alkoholiko distilatua
patxadaz	astitsu, presa barik
pitxerkada	jarrokada
premia	estutasuna, larrialdia
samin	tristura, mina, tristura
sarri	itxia, zarratua

Hitza	Esanahia
sarri	askotan, maiz, usu
sasoi onean egon	forma onean
sits	bipia, intsektu egur jalea
suete	sukaldea
-t(z)e aldera	-t(z)earren
tirok	ea ba (<i>hiketan</i>)
trosta	zaldien ibilera, galapan
txolet	edalontzia, potea
udagoien	udazkena
udagoien	udazkena (urtaroa)
untza	iltzea
urkamendi	urkatzeko lekua
uxatu	aldendu, urrundu
uztartu	elkartu, batera jarri
zaildu	gogortua, lanean luze aritua
zamaketari	zama garraiolaria
zaparro	potoloa, lodikotea
zapatu	larunbata (<i>sabbat</i> , hebr.)
zarraparra	iskanbila, sesioa
zer zen hango oihua	han bai han oihuak-eta
zeritzan	deitzen zen
zezeila	otsaila
zintzarri	aberei lepoti, kanpaitxo antzeko
zipi	pozoina, benenoa
ziurrenera	seguruenik

Hitza

Esanahia

zizeilu

jarleku bizkarduna, zitzailua

zohi

lur-puska belarduna

zohi

lur puska, belarra duena

zuri

faltsua

zurrut

edatea, hurrupa